

La colombicultura, com la pilota o el tir i arrossegament, és un esport valencià. Però es diferencia perquè ha assolit una gran projecció exterior.

Voltats pels coloms

De generació en generació els colomaires valencians han mantingut des del segle XI l'estima per aquest esport autòcton que avui compta amb 600 associacions i més de 50.000 aficionats.

El moment de la solta és el més esperat per tot colomaire, la d'avui té lloc al picador del Maset del Pou de Montserrat, un centre d'entrenament de coloms esportius. Ara els colomaires esperen per soltar els seus coloms, tancats en caixons.

És ple hivern i per tant no són gaires els aficionats que han acudit a la cita. Fa molt de fred i sembla que plourà d'un moment a l'altre, però els qui avui participen en el concurs estan entusiasmats, ells no perden mai aquest entusiasme ploga o trone. Són dos quarts de cinc de la tarda i ja comença a fosquejar, ara a l'hivern les soltes no llueixen tant com a l'estiu, quan els colomaires poden seguir el vol dels seus ocells durant moltes hores.

L'àrbitre solta la coloma i en aquest moment cada colomaire deixa eixir el seu colom del caixó, els mascles emprenen un vol col·lectiu darrere de la femella; des d'aquest moment, aquell que estiga més temps al seu costat haurà guanyat. Els colomaires ja han sortit corrents al darrere, i durant unes hores, probablement fins que hi haja llum, conti-

nuaran al camp intentant seguir-ne el rastre.

La solta ha durat dues hores i mitja. Enrique Barthelény, l'amo del picador, ens conta que els coloms acaben perdent-se en moltes ocasions: "a voltes, d'uns vuitanta que participen, en falten vint o vint-i-cinc, però, amb sort, els colomaires acaben trobant-los tots. Per localitzar-los col·loquem a la femella una pila petita en la cua, i mitjançant un transmissor podem saber on es troba la major part del temps".

Enrique ha construït aquest centre d'entrenament a uns vint-i-cinc quilòmetres de sa casa, ara passa ací moltes hores, allunyat de la família durant dies sencers, però ell ho justifica amb la gran afició que sent: "Tots els dies tinc visites de colomaires, criadors, entrenadors, venedors, etc. Durant els mesos de gener i febrer ve molta gent perquè és l'època de creuar-los."

Enrique adverteix que creuar-los, si no se sap fer bé, pot ocasionar molts problemes, perquè hi ha coloms de diversos plomatges i cadascú s'ha d'aparellar amb el del plomatge adequat. Els coloms de cria, per exemple, no

Tots els colomaires coincideixen a assenyalar la tradició familiar com a font de transmissió d'aquest esport. Les dones, que fins ara han estat allunyades d'aquesta pràctica esportiva, han demostrat en els darrers anys una predisposició molt forta a participar-hi.

són mai els mateixos que els de competició.

L'entrenament dels coloms és un altre procés delicat: "el dels mascles -diu Enrique- sol durar tres setmanes. Normalment comencen a ser entrenats quan tenen 3 o 4 mesos. Els que no serveixen per competir són destinats a la cria. Per contra, l'entrenament de la coloma es pot fer en un sol dia i a voltes són elles mateixes les que ensenyen al mascle".

El concurs d'avui consta de sis o set proves, com quasi tots. A vegades un concurs es pot allargar dos o tres dies. Durant les proves, els coloms han anat obtenint puntuacions que Carlos Gil, l'àrbitre, anota al final de cada etapa en unes fitxes on hi ha la informació sobre cada

ocell: amo, comarca, nom, etc. Sovint tenen noms tan insòlits com Sobredosis o Instinto Básico.

Esport autòcton. La colombicultura, com la pilota o el tir i arrossegament, és un esport valencià, però es diferencia perquè ha assolit una gran projecció arreu de l'estat espanyol i fins i tot en l'estranger.

Carlos Gil, colomaire, secretari de la Federació a València i àrbitre, comenta que les primeres notícies dels coloms paputs i dels laudins apareixen al segle XI i que al llarg del temps s'ha anat perfeccionant la raça fins arribar a aconseguir, mitjançant encertats encreuaments, el colom esportiu, un animal que posseeix grans qualitats atlèti-

ques. És resistent, veloç, combatiu, intel·ligent, dòcil i constant. Carlos ens conta d'on provenen els coloms paputs: "Van venir amb la invasió àrab, al segle VIII. En aquell moment els van usar com a distracció i s'ha anat conservant la tradició fins el segle XX". Quant als reglaments oficials sobre l'emparellament i les soltes de coloms, Carlos assegura que els primers es van fer a Múrcia en 1839, i en 1914 va sorgir a València la primera associació de colomaires. Uns anys després, en 1925, va nàixer la Federació Regional Colombòfila Valenciana i un any més tard, en 1926, Barcelona ja comptava amb una societat de colomaires.

Tots els colomaires coincideixen a assenyalar la tradició familiar com a font de transmissió d'aquest esport. José Chirlaque, president de la Federació de Colombicultura de la Comunitat Valenciana, afirma que l'aspecte que més els atrau és la humanitat que acompanya aquesta afició: "Entre nosaltres hi ha molta germanor, sovint ens regalem coloms, i, bé al casino o bé en rotgla al carrer, els colomaires sempre estan amb els coloms a la boca o al pensament". "Els colomaires -afegeix Chirlaque- estem convençuts que l'esport que practiquem demostra un gran amor per la natura. La Creu Roja ens ha atorgat enguany el títol de Drets Humans per la nostra tasca de conservació dels animals i del medi ambient. Nosaltres ens sentim molt a prop de la naturalesa." La veritat és que fins ara la majoria de l'afició provenia de les zones rurals, i avui, encara que molts viuen a la ciutat, es desplacen sovint per volar o veure volar els coloms.

Ser colomaire és molt senzill, qualsevol persona pot pertànyer a una societat de colombicultura, l'únic requisit és haver fet els 18 anys. És molt freqüent que la iniciació a l'esport comence als 10 o 11 anys sota la mirada del pare. Durant aquest període de prova, els més joves poden accedir a campionats juvenils i també a campaments de colomaires durant l'estiu.

Les dones, que fins ara han estat allunyades d'aquesta pràctica esportiva, han demostrat en els darrers anys una predisposició molt forta a participar-hi. Els colomaires reconeixen que la seua afició, per tradició, ha estat pròpia d'homes, i que a les dones no els ha agradat mai. En canvi elles pensen que la falta de temps lliure, ja que la dedicació als coloms és molt absorbent, és la causa de l'allunyament entre la dona i la colombicultura. Pilar Todos Santos, la dona d'Enrique, comenta: "fa molt poc que les dones hem començat a soltar coloms, i les que ho fem som totes joves, que, bé en competicions, bé com a associades o com a simpatitzants, estem cada volta més a prop d'aquest esport, i, ahora, dels nostres marits".

Encara que el preu d'un exemplar de competició pot arribar a un milió i mig de pessetes, normalment oscil·la entre les 50.000 i les

100.000 pessetes. Això explica que, de tant en tant es produeixen robatoris de coloms valuosos. Els robatoris solen fer-se quan els coloms estan volant, en el moment de la solta o traient-los dels mateixos colomers. Fins i tot hi ha hagut casos de colomaires que s'han robat entre ells, a pesar que un colom robat i sense fitxa tècnica no pot competir. "Encara que som com una família -diu Salvador-, les relacions entre els aficionats es tornen cada dia més tenses i conflictives. A voltes arribem a pensar que som més rivals que no una altra cosa. Açò no passava quan érem menuts. Ara tot són enveges per veure qui té els millors coloms i per saber qui guanya més diners amb el negoci o amb els trofeus. Tot açò és culpa dels diners que s'hi juguen ara. Els colomaires avui dia són molt desconfiats." Vicent parla amb orgull perquè és colomaire des de ben menut, fins i tot s'ofèn quan Joan, un company, li insinua que durant algun temps s'ho va deixar. Insisteixen a dir, una mica nostàlgics, que abans tot era més sa: "Ara els colomaires -diu Francesc- diuen moltes mentides sobre el preu dels coloms."

El País Valencià és per tradició un país d'associacions musicals, de festes, etc., en canvi, les associacions de colomaires no destaquen pel fet de ser nombroses sinó pel companyerisme i la solidaritat entre elles. Tots els colomaires que hi ha reunits al picador del Maset del Pou afirmen un poc exaltats: "Seríem incapços de negar-nos ajuda entre nosaltres, perquè el que més ens agrada de tot és poder estar junts i parlar de les nostres coses. A voltes és el mateix treball el que ens fa coincidir, perquè molts de nosaltres treballem al camp, allà passem tot el dia parlant de coloms."

Aquesta unió probablement ha estat afavorida per les dificultats i les exigències amb què ensopega sovint la pràctica de la colombicultura. En les zones rurals, les societats de colomaires han d'afrontar el perill continu que representa per als coloms la presència d'aus de presa o de certs depredadors terrestres. Això els ha enfrontat amb grups ecologistes. En les localitats més grans, els principals obstacles provenen del mateix creixement de la població, proliferació de blocs de pisos, d'antenes de televisió, de pals i de fils de la llum, fàbriques, etc., que dificulten el seguiment i el vol lliure dels coloms esportius. Però tant en un lloc com en l'altre els principals problemes provenen dels caçadors o missatgeristes -també anomenats colombòfils-, amb els quals han arribat a mantenir en ocasions conflictes oberts.

La mirada d'un viatger. Un viatger curiós que sovintge el País Valencià es veurà copsat per imatges tan freqüents com les estructures de fusta que s'alcen als terrats d'algunes cases. A voltes el que el copsarà és una remor incon-

fusible -sobretot si el carrer està en silenci i s'hi para bé l'orella-: són els parrups dels coloms. Tampoc li serà estrany trobar, de tant en tant, un grup d'homes mirant insistentment el cel. Són les colles de colomaires que als afores dels pobles, o potser més lluny encara, segueixen amb atenció el vol d'aquests coloms d'ales pintades amb colors vius i cridaners. A voltes els mateixos parrups provoquen malestar en el veïnat, que passa nits senceres sense poder dormir quan els coloms estan neguitosos.

Encara que és al País Valencià on es concentren el major nombre de colomaires, hi ha zones del Principat com el Baix Camp, llocs com Múrcia i fins i tot les Canàries que han mantingut viva la pràctica d'aquest esport. Al País Valencià, malgrat que l'afició està bastant estesa i generalitzada hi ha algunes comarques que destaquen pel nombre d'associacions i de colomaires que s'hi apleguen, entre elles l'Horta, la Safor i la Ribera Baixa.

Lourdes Toledo

Encara que el preu d'un exemplar de competició pot arribar a un milió i mig de pessetes, normalment oscil·la entre les 50.000 i les 100.000 pessetes. Això explica que, de tant en tant es produeixen robatoris de coloms valuosos.